

Læreplanskisse for Drama/teaterfaget 2016

Klasse	Tverrfaglige temaer	Kunnskapsutbytte	Fagovergripende kompetanser
1-10 kl.	<p><i>Demokrati og medborgerskap</i></p> <p><i>Bærekraftig utvikling</i></p> <p><i>Folkehelse og livsmestring</i></p>	<p>A. Spill</p> <p>B. Rolle</p> <p>C. Dramaturgi</p>	<p><i>Fagspesifikk kompetanse</i></p> <p><i>Kompetanse i kommunikasjon</i></p> <p><i>Samhandle og delta</i></p> <p><i>Kompetanse i å utforske og skape</i></p> <p><i>Kompetanse i å lære</i></p>

Formål

Faget drama/teater er både et kunst- og kulturfag, og et uttrykks- og danningsfag. Det er et estetisk fag med røtter i teaterkunst og dramatisk lek. Drama/teater har et potensial for ny erkjennelse om menneskets tilværelse og eksistensvilkår. Det er et innovativt og kollektivt skapende fag som fremmer bevissthet om viktige menneskelige og samfunnsmessige temaer. Faget er i sin natur tverrfaglig og kan også anvendes som estetisk arbeidsform på tvers av skolens læreplan.

Barn og unges hverdagsliv er i dag estetisert, det vil si at viktige sider ved unge menneskers valg og ytringer, innebærer iscenesettelse og fortolkning av egne og andres roller. Det gjelder både i digitale møter og i menneskelig samspill. Sosial status, identitet og tilhørighet uttrykkes gjennom hverdagens mange spill. Estetisk formspråk rammesetter ofte hvem man er, hvem man ønsker å være eller drømmer om å bli.

Drama/teaterfagets målsetning er både å gi kunstopplevelse og å gi deltakerne erkjennelse om demokrati, livsmestring og bærekraftig global utvikling. Gjennom utforskning av kropp og stemme, rom og relasjon, komposisjon og kreativitet, empati og perspektivskift, dialog og samspill, skal elevene lære grunnleggende ferdigheter om viktige sider ved det å være et menneske.

Fagets bruk av dramatisk fiksjon og roller innebærer varierte og aktive læringsformer som kan anvendes kreativt på tvers av skolens tradisjonelle faggrenser for å utvikle kommunikasjon, sosial- og emosjonell kompetanse.

I drama/teater får deltakerne erfaringer med produksjonsledelse, entreprenørskap og målrettet kreativt arbeid. Ideer blir utprøvd, kritisert og videreutviklet. I mengden av informasjon som strømmer mot oss i det globale samfunn, er evnen til at kunne håndtere kompleksitet en vesentlig faktor for å kunne bli en aktiv medborger i et demokratisk interkulturelt samfunn. Drama/teaterfagets hovedområder - rolle, spill og dramaturgi - gir elevene en dypere forståelse for demokrati og kultur.

Gjennom estetisk kunnskapsproduksjon formes elevens indre motivasjon og verdigrunnlag. Læringsstrategiene i faget fremmer utviklingen av hele mennesket.

Hovedområder

Faget er strukturert i tre hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng. Måloppnåelse på ett område utvikler samtidig kompetanse på de andre.

Rolle

Hovedområdet rolle tar utgangspunkt i menneskets evne til å forestille seg og levendegjøre tenkte figurer fra fortid, nåtid og framtid. Dette skjer gjennom utforskende og skapende arbeid med kropp og stemme som uttrykksmidler og tanker og følelser som refleksjonsmidler. I dette forvandlingsarbeidet anvender elevene forestillings- og innlevelsessevne, perspektivtakning og evne til identifikasjon, samspill og interaksjon. Fantasi, spontanitet og kreativitet er en forutsetning for forvandlingsarbeid. Hovedområdet legger vekt på lekende og improvisatoriske aktiviteter. Oppøving av evne til konsentrasjon, observasjon og fokus står sentralt. Området legger vekt på å utvikle elevenes individuelle uttrykks- og kommunikasjonsrepertoar. Dette realiserer estetisk erkjennelse, hvor den fiktive skikkelsen og situasjonen skapes i samarbeid med andre i ulike dramatiske sammenhenger.

Spill og improvisasjon

Hovedområdet spill og improvisasjon handler om å kunne skape og fremstille fiktive situasjoner og hendelser. Det har den dramatiske lekens kvaliteter som åpner for kommunikasjon, forhandling, relasjonsbygging og læring gjennom fiksjon. Å improvisere er en grunnleggende forutsetning for spillkompetansen. Det innebærer å late som om man er i en annen situasjon, på et annet sted eller i en annen tid. Elevene skal lære å skape og fremstille fiktive situasjoner med utgangspunkt i impulser som f.eks.: bilder, musikk, dans, scenografi, rekvisitter og tekst. Å spille forutsetter lydhørhet og tilstedeværelse slik at elevene kan utvikle evnen til å lytte og interagere. Elevenes evne til innlevelse og perspektivskifte kan styrkes ved at de skaper, utforsker og løser konflikter i fiksjon. I hovedområdet spill og improvisasjon bearbeider elevene opplevelser, kunnskaper og følelser som kan få betydning for danning av hele mennesket.

Dramaturgi

Hovedområdet dramaturgi handler om strukturering og oppbygging av fortellinger, presentasjoner, iscenesettelser, framføringer og dramaforløp. Elevene kan tilegne seg dramaturgisk kompetanse gjennom arbeid med tekster, dramaforløp/prosessdrama, fortellinger, fabler og teaterproduksjoner. Dramaturgiske kunnskaper og ferdigheter kan også utvikles gjennom film, spill og digitale medier. Sentralt står bruk av tiden, rommet, kroppen og stemmen som virkemidler. Dramaturgisk kompetanse handler om å kunne anvende og analysere fokus, kontrast, spenning, overraskelse og tempo. En viktig dramaturgisk kompetanse ligger i bevisstheten om relasjonen mellom den skapende drama/teaterprosessen, selve hendelsen, møte med publikum/deltagere og hendelsens mulige fortolkninger.

Grunnleggende ferdigheter

I drama forstår en grunnleggende ferdigheter slik:

Muntlige ferdigheter i drama/teater handler om å kunne skape mening gjennom å lytte, tale og være i dialog i roller og situasjoner. Utviklingen i muntlige ferdigheter i drama går fra å enkelt uttrykke seg i mindre grupper til å stå i mer komplekse samspillsituasjoner.

Lesing i drama/teater handler om å skape mening i teatrale, multimodale og performative uttrykk. Lesing knyttes både til fortolkning og analyse, og bearbeidelse av fiksjon.

Skriving i drama/teater handler om å bearbeide informasjon via skriveprosessen og gi den en form som kan utvikles, tolkes, analyseres og formidles gjennom ulike ytringer. Elevene samarbeider rundt skisser og ideer og utforsker disse dramatisk.

Å kunne *regne* i drama/teater handler om å anvende matematiske begreper, symbolspråk og fremgangsmåter i praktisk drama/teaterarbeid, som i prosessdrama og teaterproduksjonsprosesser.

Digitale ferdigheter i drama/teater innebærer å bruke sosiale medier, virtuelle- og digitale plattformer for å utforske, kritisk reflektere over og forsterke ulike teatrale ytringer. Det dreier seg også om å kunne bruke teaterteknologisk kompetanse knyttet til utvikling av lyd, lys og projeksjon og forstå dette som en del av et større helhetlig sceneuttrykk.

Kompetansemål

Kompetansemål etter 2. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

Rolle

- leke med hvordan kropp og stemme kan uttrykke rollefigurer i ulike dramatiske sammenhenger
- utforske hvordan virkemidler som kostyme og rekvisitter brukes i forvandlingsarbeid
- bruke rollefigurer i improvisatorisk samspill

Spill og improvisasjon

- leke og improvisere frem ulike fiktive situasjoner og hendelser
- ta utgangspunkt i fortellinger, eventyr, rim og regler for improviserte dramatiseringer
- uttrykke egne følelser og meninger gjennom fiksjon

Dramaturgi

- leke med bruk av stemmen, kroppen, rommet og fortellingen
- bli kjent med enkle teaterformer, både dramatiske, fortellende og former basert på animering av objekter
- leke med og utforske hvordan virkemidler er med på å skape fiksjon

Kompetansemål etter 4. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

Rolle

- bruke fantasien bevisst i arbeid med rollefigurer i ulike dramatiske sammenhenger
- eksperimentere med hvordan rollefigurer skapes gjennom bevisst bruk av kropp og stemme
- delta med ulike rolleuttrykk i kollektive dramatiske spillprosesser

Spill og improvisasjon

- samhandle med andre gjennom improvisasjon og spill
- bruke kreativitet og fantasi for å skape fiktive situasjoner og hendelser
- leve seg inn i ulike fiktive situasjoner og utforske ulike perspektiv

Dramaturgi

- arbeide med dramaturgiske virkemidler
- gjøre seg kjent med hvordan man skaper dramatisk spenning gjennom bruk av rytme, symboler, gjentakelser, timing, kostymer, rekvisitter og karakterbygging

Kompetansemål etter 7. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

Rolle

- undersøke et bredt uttrykksrepertoar i arbeid med fiktive karakterer i analog og virtuell virkelighet
- uttrykke ideer, tanker og følelser gjennom fiktive karakterer
- oppleve og reflektere over hvordan fiktive karakterer uttrykkes hos medelever i klasserommet, i sosiale medier og i ulike sceneuttrykk

Spill og improvisasjon

- improvisere med utgangspunkt i ulike impulser og tema
- skape og fremstille fiktive situasjoner og hendelser som uttrykker egne tanker, følelser og ideer i analog og virtuell virkelighet
- oppleve og reflektere over hvordan fiktive hendelser er skapt av medelever i klasserommet, i sosiale medier og i ulike sceneuttrykk

Dramaturgi

- øve opp evnen til å forme gode presentasjoner gjennom å skrive tekster og dramatiske dialoger
- arbeide med dialogutvikling, konfliktutvikling og perspektivering

Kompetansemål etter 10. trinn

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

Rolle

- skape sceniske skikkelser gjennom utforskning og improvisasjon
- bruke forestillingsevne, kropp og stemme bevisst for å levendegjøre fiktive karakterer
- ha tilstedeværelse, oppmerksomhet og fokus i ensemblespill

Spill og improvisasjon

- ivareta flere fiksjonsaspekt, og lytte og forhandle i fiksjonen
- anvende improvisasjon og spill for å utforske og finne handlingsalternativer til konflikter
- skape og fremstille planlagte og improviserte fiktive situasjoner gjennom bruk av dramatiske virkemidler og uttrykksformer

Dramaturgi

- bruke ulike dramaturgiske verktøy som lys og lydeffekter, projeksjoner, scenografi og annen sceneteknologi eller digitale plattformer
- anvende ulike dramaturgiske sjangre og former som f.eks.: prosessdrama, teater, performance, fortelling, levende rollespill

Tverrfaglig temaer

Faget har også en aktuell anvendelse som estetisk arbeidsform på tvers av skolens læreplan for å utvikle kompetanse innen: Demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling, folkehelse og livsmestring. Drama/teaterfagets hovedområder bidrar til elevens utvikling fra 1-10 klasse innen kjerneområdene: Kommunikasjon, samhandling og deltagelse, utforskning og kreativitet samt læringsstrategier.

Timetall

Timetall oppgitt i 60-minutters enheter:

1.–10. årstrinn: En dobbelttime i uken.

Vurdering

Elevene skal ha én standpunkt karakter i drama/teaterfaget etter 10. årstrinn. De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskriften til opplæringsloven.